

Tytuł:	Komunikacja zapośredniczona w internecie – szansa, czy podstawa cyberprzemocy?			
Grupa docelowa	Uczniowie szkół gimnazjalnych			
Autor:	dr hab. Jacek Pyżalski, prof. UAM			
Cele:	<p>Uczestnicy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonają refleksji na temat korzyści wynikających ze stosowania komunikacji zapośredniczonej - poznają bogactwo i typy komunikacji zapośredniczonej - zrozumieją wybrane zagrożenia związane z zastosowaniem komunikacji zapośredniczonej, w tym głównie cyberprzemoc (także podejmowaną nieświadomie) - wypracowują zasady/strategie działań zapobiegających zaangażowaniu w niewłaściwą komunikację online w kontekście działań własnych (postawa świadomej odpowiedzialności) - poznają działania służące aktywnej reakcji na niewłaściwą komunikację innych osób online (postawa świadka) 			
Przebieg zajęć:				
Kolejne kroki	forma/metody pracy	czas	potrzebne/sugerowane materiały	
1. Wprowadzenie w tematykę i integracja grupy Rozdajemy uczniom po 4 kartki typu post-it (mniejszy rozmiar). Uczniowie na każdej otrzymanej kartce piszą swoje imię. Zadajemy 4 pytania związane z używaniem komunikacji zapośredniczonej (możemy je wyświetlić na slajdach lub zadać ustnie), np. – Posiadanie konta na fb, prowadzenie bloga, częste	auodiagnoza/Histogramy z kartkami post it	20 min.	Kartony do odpowiedzi w histogramach (lub wypisane na tablicy), karteczki post-it, wyświetlone pytania na	

<p>komentowanie na forum, bycie administratorem/moderatorem jakiejś grupy. Przygotowujemy na tablicy schemat histogramu, z odpowiedzią tak/nie przy każdym pytaniu. Uczniowie kolejno przyklejają kartki ze swoim imieniem bezpośrednio nad sobą, tak, że tworzą się słupki (histogramy). Prowadzący też bierze udział. Omawiamy histogramy wskazując na to, co jest częste, a co rzadkie w naszym użytkowaniu internetu i jak różnimy się od siebie wzajemnie. Podsumowanie, dotyczące tego, że te wszystkie rzeczy łączy komunikacja – ale nie twarzą w twarz, tylko zapośredniczona przez komputer. Każdy z nas ją stosuje ale inaczej, nie korzystamy wszyscy z tego samego. Można zadać pytanie, z czego wynikają różnice w wykorzystaniu poszczególnych instrumentów.</p>			slajdach
<p>2. Co zyskujemy dzięki komunikacji zapośredniczonej?</p> <p>Ten fragment dotyczy korzyści z komunikacji zapośredniczonej. Chodzi w nim o to, żeby uczniowie pogłębili refleksję dotyczącą tego, co pozornie znają bardzo dobrze w życiu codziennym. Jest to rodzaj burzy mózgu, która ma być ustrukturalizowana przez trenera. Zadajemy pytanie „Co konkretnie zyskujemy dzięki komunikacji zapośredniczonej – dajemy czas na zastanowienie i zbieramy pomysły, zapisując je w formie mapy myśli na tablicy/flipcharcie. Przy mało aktywnej grupie kilka sugestii:</p> <p>możliwość pogłębiania przyjaźni/wspierania (często w kontakcie jeden do jednego)</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość pogłębiania zainteresowań (często wymieniając informację z osobami do których nie mielibyśmy dostępu – np. na forum) • możliwość prezentacji własnych dokonań np. artystycznych szerszej grupie osób • tania/darmowa komunikacja z osobami oddalonymi terytorialnie (np. 	<p>Kategoryzacja (Typy komunikacji zapośredniczonej: Jeden do jednego, jeden do wielu, wielu do wielu, zapisywanie pomysłów na tablicy)</p>	25 min.	<p>Tablica do wypisania obszarów.</p>

<p>przebywającymi w innym kraju)</p> <ul style="list-style-type: none"> • szybka weryfikacja informacji w dowolnym czasie • możliwość wypowiedzi, odniesienia się do przekazów medialnych • możliwość zakładania społeczności/grup (np. fb) <p>Warto zadawać pytania o konkretne przykłady, ewentualnie mieć przygotowane własne do zademonstrowania uczestnikom.</p> <p>W podsumowaniu odnosząc się do ustaleń omawiamy typy komunikacji zapośredniczonej, tj. jeden do jednego (np. czat, jeden do wielu (np. blog, videoblog, wielu do wielu (np. forum internetowe). W omówieniu podkreślamy wielkość publiczności odbierającej poszczególne komunikaty, w szczególności w kontekście uaktualnień statusów, linkowania, itd.</p> <p>W czasie trwania ćwiczenia uczniowie wypełniają kartę pracy (ćw. 1).</p>			
<p>3. Czy w komunikacji zapośredniczonej może stać się coś złego?</p> <p>Zadajemy to pytanie i zbieramy pomysły uczniów, które na pewno będą dotyczyć też przemocy, hejtu, wyzywania, obrażania, itd.</p> <p>Mówimy, że właśnie tym chcemy się zająć. Można zapytać, czy o tym słyszeli, rozmawiali w szkole, czytali. Generalnie: koncentrujemy na GŁÓWNYM zaburzeniu komunikacji zapośredniczonej jakim jest agresja elektroniczna (cyberprzemoc).</p>	Dyskusja	10 min.	Wyjście na CYBERPRZEMOC - można to słowo zapisać na tablicy
<p>4. Doświadczenia bycia nieintencjonalnym sprawcą cyberprzemocy</p> <p>Wykorzystujemy tu metodę „Pudełko”. Polega na tym, że mamy pudełko z małymi (1cmx1cm) kartkami i rozdajemy uczestnikom po jednej. Następnie zadajemy pytanie: „Czy zdarzyło Ci się kiedyś wysłać przez Interenet/smartfon/telefon, coś co miało być żartem a skończyło się poważną krzywdą dla innej osoby?”. Ci co mieli taką sytuację piszą na swojej kartce „T” (tak) a ci, co nie</p>	Praca na forum	15 min.	Pudełko z pociętymi kartkami, Tablica do narysowania wyników w formie wykresu kołowego. W tym ćwiczeniu wypełniamy kartę pracy (ćw. 2)

<p>mieli „N” (nie). Zbieramy kartki do pudełka przekazujemy któremuś z uczestników do policzenia. W czasie liczenia uczniowie wpisują w kartę pracy (ćw. 2) swoje przypuszczenia co do liczby osób, które doświadczyły podobnej rzeczy, a po policzeniu rzeczywistą liczbę (tyle ile naprawdę było takich osób w klasie). Wynik w postaci wykresu kołowego rysujemy na tablicy, tak, żeby ten rysunek mógł towarzyszyć nam podczas całego następnego ćwiczenia. Możemy dodać, że w całej populacji gimnazjalistów jest 37% takich osób, które miały podobne doświadczenia (Pyżalski, 2012). Wskazujemy, że to duży odsetek i, że podobne doświadczenia nie są rzadkie.</p>			
<p>5. Refleksja nad tym, jak to możliwe, że ktoś staje się nieintencjonalnym/ nieświadomym sprawcą cyberprzemocy</p> <p>Refleksja – Jak to możliwe? Czym to jest spowodowane, że ktoś może bezrefleksyjnie skrzywdzić inną osobę w internecie? Nawiązujemy do wyników z poprzedniego ćwiczenia podkreślając jeszcze raz powszechność takich doświadczeń.</p> <p>Pytamy uczniów i zapisujemy pomysły na tablicy. W grupach mniej aktywnych podpowiadamy: synchroniczna (w tym samym czasie)/asynchroniczna (odpowiedzi są w opóźnieniu) - tutaj nie mamy bezpośrednio reakcji tego, do kogo piszemy, komunikacja: tekstowa, głosowa, video – w niektórych brak jest komunikatów kanału niewerbalnego lub są one znacznie ograniczone (dlatego nie znamy reakcji emocjonalnej osoby, nie wiemy, czy zrozumiała żart, itp.), tracimy poczucie, że po drugiej stronie znajduje się konkretna osoba, szczególnie, wtedy jak jest to ktoś nam nieznan (można tu wspomnieć o tzw. efekcie kabiny pilota) (mechanizmy te w przystępny sposób opisano w książkach J. Pyżalski (2011) Agresja elektroniczna wśród dzieci i młodzieży, GWP. oraz J. Pyżalski (2012) Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży oraz artykuły, Przydatne mogą się tu okazać także artykuł J. Pyżalskiego i W. Heirmana i M. Walrave dostępne tu:</p>	Dyskusja	30 min.	Tablica do zapisywania pomysłów

http://dzieckokrzywdzone.fdn.pl/nr-1-26-2009-cyberprzemoc			
<p>6. Budowanie indywidualnych rozwiązań/zasad netykiety. Pracujemy początkowo w trzyosobowych grupach (dobrze jest wylosować ich skład, np. za pomocą przygotowanych w woreczku numerków). Każda grupa wyznacza "szefa". Grupy mają za zadanie ułożenie zasad/pomysłów na poziomie jednostki, które należy stosować, żeby przypadkiem komuś nie zrobić krzywdy w internecie (nawiązanie do wcześniejszych ćwiczeń). Tworzą je w formie „2 osoby”. Np. Nigdy nie odpowiadaj w internecie, jak jesteś zdenerwowany. Po 10 minutach, łączymy grupy w pary, a szefowie „integrują odpowiedzi” tak, by połączyć pomysły grup i by się nie powtarzały. Tak robimy do końca (metodą kuli śnieżnej integrujemy pomysły coraz większych grup. Gotową listę uczniowie zapisują na tablicy i przepisują do karty pracy (ćw. 3)</p>	Praca w grupach	30 min.	Flipchart/tablica. Tu uczniowie uzupełniają kartę pracy.
<p>7. Reagowanie na cyberprzemoc wobec innych osób. Praca z reagowaniem (rola świadka niewłaściwej komunikacji). Opowiadamy historię, o tym, że ktoś widzi jak, osoby ze szkoły/klasz przesyłają nieprzyjemne zdjęcia informacje dotyczące innego ucznia/uczennicy. Prosimy uczniów, by podawali pomysły reakcji: Za każdym razem, gdy jakiś padnie, np. „Zignorowanie”, „Telefon na policję”, „Zgłoszenie do fb”, „Kontakt za sprawcami” analizujemy głębiej pomysł i jego potencjalny sens/skuteczność Uczniowie wypełniają w karcie pracy ćw.5.</p> <p>[Przykład z nieprzyjemnymi komentarzami na fb. Podawanie reakcji i analiza ich sensowności. (zgłaszanie, komunikacja z ofiarą, komunikacja ze sprawcą)]</p>	Dyskusja	25 min.	Tablica do zapisywania pomysłów
<p>8. Podsumowanie i ewaluacja</p> <p>Mamy pięć przezroczystych naczyń oznaczonych 1,2,3,4,5 uczniowie wrzucają zwiniętą kulkę papieru do odpowiedniej puszki – czym wyższa cyfra tym lepiej</p>	Praca na forum	20 min.	5 puszek i wrzucane zgniecione kartki - obliczenie

<p>oceniają zajęcia. Każdy mówi lub pisze na kartce jedną najważniejszą rzecz, której się nauczyli. W czasie tej ewaluacji trener nie patrzy na wrzucających, może odpowiadać na pytania i wątpliwości uczniów.</p>				
<p>Uwagi/alternatywy:</p>	<p>Warsztat to łącznie 175 minut. Scenariusz stanowi komplet z przesłaną kartą pracy, którą należy skopiować dla każdego użytkownika.</p>			
<p>Projekt prowadzi:</p> 	<p>Partner Projektu:</p> 	<p>Patronat honorowy:</p> 		<p>Dofinansowano ze środków:</p>

Załącznik 1. Ja i komunikacja zapośredniczona

1.	Co daje komunikacja zapośredniczona?	Typ komunikacji zapośredniczonej	Przykłady
		Jeden do jednego	
		Jeden do wielu	
		Wielu do wielu	
2.	Pudełko		
	Ile będzie takich osób? Wpisz swoje przypuszczenie		
	Ile okazało się, że jest naprawdę?		
3.	Zasady „Jak sprawić, żeby w internecie przypadkiem nie zrobić komuś krzywdy.		
4.	Co mogę zrobić jako świadek cyberprzemocy?		
	Co?	Jak?	Czy to ma sens?
Projekt prowadzi:		Partner Projektu:	
			
Patronat honorowy:		Dofinansowano ze środków:	
